

CAPITOOOL
REISGIDSEN

INSPIRATIE / PLAN / ONTDEK / BELEEF

SICILIË

INHOUD

ONTDEKKEN 6

Welkom op Sicilië.....	8	Reisroutes.....	20
De parels van Sicilië.....	10	Veelzijdig Sicilië.....	30
Zicht op Sicilië.....	14	Jaaroverzicht van Sicilië.....	52
De regio's van Sicilië.....	16	Een korte geschiedenis.....	54

BELEVEN – PALERMO 58

Oost-Palermo.....	64	Buiten het centrum.....	96
West-Palermo.....	80		

BELEVEN – SICILIË 106

De Egadische eilanden en het Noordwesten.....	108	Syracuse, Val di Noto en het Zuiden.....	168
Agrigento en het Zuidwesten.....	142	De Etna, de Eolische eilanden en het Noordoosten.....	198

WEGWIJS 232

Voor vertrek.....	234	Register.....	242
Sicilië onderweg.....	236	Nuttige uitdrukkingen.....	251
Praktische informatie.....	240	Dankbetuiging.....	254

Links: Decoratief keramiek uit Sicilië

Vorige bladzijde: Pittoresk Taormina nabij de Etna

Omslag voor: Luchtfoto van de Eolische eilanden in de Middellandse Zee

WELKOM OP SICILIË

Adembenemend natuurschoon en een kilometers lange kustlijn. Bijzondere architectuur en legendarische Griekse en Romeinse ruïnes. Rokende vulkanen en pittoreske dorpen. Dit, en nog veel meer, mag u allemaal op Sicilië verwachten. Hoe uw reis er ook mag uitzien, deze Capitoool Reisgids is uw perfecte metgezel.

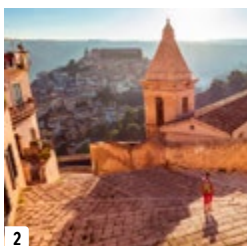
Het zonovergoten Sicilië, omgeven door tal van eilanden, rijst vanuit een glinsterende, azuurblauwe Middellandse Zee omhoog. Sicilië ligt iets ten westen van de Italiaanse laars en heeft een duidelijke eigen identiteit, gevormd door een mix van culturen en beschavingen die terug te voeren zijn naar de oude Grieken. De eindeloze kustlijn – met kiezelbaaien, zandstranden en ruige kliffen – omarmt een landschap vol heuvelachtige akkers, schitterende zoutpannen, door de wind geteisterde bergen en amber- en groengetinte wijngaarden die worden gevoed door de rijke vulkaanbodem. In het oosten torent de onstuimige, vurige top van de Etna, de hoogste vulkaan van Europa, overal boven uit. Het eiland is bezaaid met mooie dorpjes en boeiende steden. Een ervan is het bruisende

Palermo, de hoofdstad van Sicilië, met prachtige Griekse, Arabische en Normandische gebouwen. Ook interessant zijn het op een heuvel gelegen dorp Ragusa, de badplaats Cefalù, het barokke Noto en het tijdloze Syracuse, waar u een labyrint aan kleine straatjes en ruime pleinen aantreft. En overal kunt u de heerlijkste gerechten proeven, zoals versgevangen vis, suikerzoete *cannoli* en natuurlijk romige *gelato*.

Deze gids is opgedeeld in gemakkelijk te behappen hoofdstukken, met gedetailleerde reisroutes, deskundig advies en kleurrijke, handige kaarten, waarmee u uw reis tot in de puntjes kunt voorbereiden. Of u nu voor een weekend of een week komt, of wellicht nog langer, met de Capitoool Reisgids ontdekt u het beste wat deze eilanden te bieden hebben. Geniet van dit boek en geniet van Sicilië.

1

2

3

① Het kleurrijke wiel van een traditionele koets.

② Het spectaculaire bergdorp Ragusa.

③ Een verse lunch op Siciliaanse wijze.

④ Rotsstrand bij het dorp Scopello.

4

Het overvolle middeleeuwse hart van Cefalù ligt strak aan het water ↑

SICILIË VOOR LIEFLIJKE DORPJES

Overal op Sicilië staan pittoreske vissersdorpjes, onaangetast door de tijd, gehuchtjes vol geraniums, en sprookjesachtige kastelen en forten boven op rotsen. Toch zijn de dorpen op Sicilië een wezenlijk onderdeel van het moderne leven. Zij zijn het hart en de ziel van het eiland.

Het goede leven

Ontdek het middeleeuwse verleden van Sicilië in de goed bewaard gebleven bergdorpen. Beklim de statige lanen van Erice (blz. 118) naar het 12de-eeuwse Castello di Venere, geniet van het zeezicht en verwen uzelf met een *ericine*-gebakje en een glas lokale bubbels (blz. 120). Snoep van de overheerlijke chocola van Modica (blz. 194) terwijl u van de ene site naar de andere loopt. Vier in juli met narren en ridders het middeleeuws festival van Randazzo (blz. 226).

Ruime keuze bij een antiekwinkel in het middeleeuwse hart van het op de rotsen gelegen Taormina

De Grote Acht

Ervaar het barokke verleden van Sicilië in de acht door Unesco beschermde dorpen in Val di Noto, waar de barokke architectuur en kunst opbloeiden na een rampzalige aardbeving in 1693. Wandel door de kronkelstraatjes van Ragusa (blz. 184) naar de Duomo di San Giorgio. Bewonder het uitzicht onder het genot van een *gelato* met wijnsmaak van Gelati di Vini (www.gelatidivini.it). Bekijk zeker ook de paleizen aan de chique Via Penna in Scicli (blz. 197) en de rijkversierde balkons van het Palazzo Nicolaci in Noto (blz. 178).

Aan zee

Oude vissersdorpen liggen pal aan de zonovertogen kustlijn van Sicilië. Marzamemi werd al voor de Feniciërs bewoond en er wordt al 1000 jaar tonijn verwerkt. Wandel langs de drogende visnetten naar de winkel van de familie Adelfio (www.adelfioonline.com) en leer alles over de traditionele methoden om vis te roken en te zouten. Neem af en toe ook een hapje. Ook het leuke dorp Cefalù (blz. 112) in het noorden ligt aan het water. In de cafés wordt de versgevangen vis bereid en geserveerd aan de Siciliaanse families die hier graag komen. Mondello (blz. 101) ligt ingeklemd tussen Monte Gallo en Monte Pellegrino. Neem uw camera mee en leg de kleurrijke bootjes in de haven vast.

ETEN

La Cialoma

Eet een visje en blijf hangen voor de livemuziek op de piazza in de zomer.

Ⓜ G6 Ⓜ Piazza Regina Margherita 23, Marzamemi Ⓜ Nov. Ⓜ 0931841772

Monte San Giuliano

Geniet op het terras van de huisgemaakte gerechten - de *spaghetti nera* (pijlknitvispasta) en octopus mag u niet missen.

Ⓜ A3 Ⓜ Vicolo San Rocca 7, Erice Ⓜ Ma Ⓜ montesangiuliano.it

↑ De Santa Maria delle Scale (inzet) kijkt uit over het oude Ragusa

6

Palazzolo Acreide

AF6 **f** Stadhuis; 0931-871260

Deze plaats, die op de Werelderfgoedlijst van Unesco staat, heette oorspronkelijk Akrai en de geschiedenis ervan gaat terug tot de antieke tijd. U vindt er ook belangrijke barokgebouwen – de Chiesa Madre di San Nicolò, het Palazzo Zocco en de 18de-eeuwse Chiesa dell'Annunziata.

Sla echter vooral de vredige vlakte met de **opgravingen bij Akrai** niet over. Deze fascinerende archeologische site ligt vlak buiten het centrum en was al in 664 v.C. bewoond, nadat de stad door Syracusanen was gesticht. Bij de ingang staat een klein theater. De akropolis telt een agora, twee latomie (de steengroeven Intagliata en Intagliatella), de resten van de Tempel van Afrodite en de Santoni, en twaalf stenen beelden die de iconische Anatolische moedergodin Cybele weergeven.

Opgravingen bij Akrai

A 2 km vanuit het centrum van Akrai **f** 0931-876602 **D** Tijden variëren, kijk op de website

7

Lentini

AF5 **S** Vanuit Catania, Syracuse en Messina **f** Pro Loco Lentini, Via Conte Alamo, 0958-133044

De oude Siculische stad Lentini, die oorspronkelijk Xuthia heette, werd in 729 v.C. door de Chalcidiërs veroverd en vocht met steun van Athene tegen Syracuse. Nadat de stad was verslagen en door de Romeinen was bezet, brak een periode van verval aan. Tijdens de middeleeuwen werd het een belangrijk landbouwcentrum. Het lokale **Museo Archeologico** toont vondsten uit de oude stad, met name uit de Siculische en Griekse tijd. De vondsten uit Leontinoi, aan de rand van de stad rond de Colle Castellaccio, bereikt u via de stadspoort Porta Siracusana. De stadsmuren getuigen van de onrustige geschiedenis van de stad. Er zijn ook zeer oude begraafplaatsen gevonden.

Museo Archeologico

A Via Museo 1 **f** 095-783 2962 **D** Di-za 9.00-17.00, zo 9.00-13.00 uur

8

Megara Hyblaea

AF5 **f** 0931-4508211 **S** Station Augusta **D** Dag. 9.00-16.00 (winter tot 15.00) uur

In 728 v.C. werd in Megara een van de eerste Griekse kolonies op Sicilië gesticht. Volgens de overlevering waren de stichters volgelingen van Daedalus, die was ontsnapt van Kreta. Helaas worden de resten van de oude stad tegenwoordig omringd door de olieverfaderijen van Augusta, hetgeen het stadsbeeld niet ten goede komt.

Een optreden in het Akrai-theater bij Palazzolo Acreide

De kolonisten die Megara Hyblaea hadden gesticht, stonden al spoedig op voet van oorlog met Syracuse en Leontinoi. Een eeuw later stichtten ze Selinunte, in West-Sicilië. Tijdens uw bezoek kunt u de Griekse muren, de agorawijk en de overblijfselen van enkele tempels, baden en zuilengalerijen bekijken. De opgravingen zijn uitgevoerd onder leiding van de vooraanstaande archeoloog Paolo Orsi en de École Française uit Rome. Met behulp van informatieborden kunt u zich oriënteren.

9

Augusta

AG5 **S** Vanuit Catania, Syracuse, Messina **f** Stadshuis Augusta; 0931-980111

De havenplaats Augusta werd door Frederik II gesticht op een eiland. Onder de Aragons voerde de stad onophoudelijk oorlog met Turkse en Noord-Afrikaanse piraten en hij werd vrijwel geheel ver-

woest door de aardbeving van 1693. Aan het begin van de 20ste eeuw breidde de stad zich uit en werd een belangrijke petrochemische haven. Het landschap veranderde voorgoed. U betreedt de oude stad via de Porta Spagnola, gebouwd door de onderkoning Benavides in 1681. Ernaast ziet u de resten van de oude stadsmuren. De Chiesa delle Anime Sante, de Chiesa Madre (1769) en

EEN WANDELING DOOR PANTALICA

Deze archeologische vindplaats – de grootste necropolis van Sicilië – beslaat een groot terrein, maar de diepe ravijnen bemoeilijken de aanleg van wegen. U kunt het gebied eigenlijk alleen te voet verkennen. Op 9 km van Ferla vindt u de Filipoort Necropolis, die bestaat uit meer dan 1000 uit de rotsen gehouwen graven. De Noordelijke Necropolis ligt iets verder; de laatste mogelijkheid om te parkeren is bij het Anaktoron, het megalithische paleis van de vorst van het oude Hybla (12de eeuw v.C.). De weg eindigt 1 km verderop. Vanaf hier gaat een pad omlaag naar de rivier de Bottigliera, waar in de steile wanden grotten zijn uitgehouwen. Een ander pad voert naar het 'Byzantijnse dorp', de rotskerk San Micidario en de andere necropolissen in het gebied. Ga niet vanuit Sortino (de noordhelling) naar Pantalica, want dat is een extreem zware voettocht, zelfs voor ervaren wandelaars.

De buitenkant en het interieur (inzet) van de necropolis van Pantalica verkennen

het Museo della Pizzaforte (wapenmuseum, geopend di-za) zijn een bezoek waard.

10

Pantalica

AF5 **A** 19 km vanuit Ferla, 45 km vanuit Syracuse **D** Dag 7.00-19.00 uur

In de kalksteenwanden langs het punt waar de rivieren de Bottigliera en de Anapo samenvloeien, zijn graven, grotwoningen en tempels uitgehouwen. Pantalica, een werelderfgoed dat sinds 2015 op de lijst van Unesco staat, vormde het middelpunt van het koninkrijk Hybla, dat op het toppunt van zijn bloei Syracuse als havenplaats gebruikte. Toen de kustkolonies in de 8ste eeuw v.C. zeer machtig waren, werd de stad door de Grieken ingenomen. Vanwege Arabische invasies en vele oorlogen zochten de inwoners van Pantalica in de vroege middeleeuwen hun toevlucht in de ontoegankelijke kloven. De grotwoningen en het zogeheten 'Byzantijnse dorp' dateren van deze periode.

3

DE ETNA

A F4 **C** Catania **S** Linguaglossa of Randazzo; Circumetnea-trein vanuit Catania naar Riposto **N** Naar Nicolosi
V Via Martiri d'Ungheria 36/38, Nicolosi; www.parcoetna.it

De Etna is bepalend voor het Siciliaanse landschap. De Etna is de grootste werkende vulkaan van Europa en houdt het oosten van Sicilië in zijn greep. De Etna, bemind en gehaat, is zowel vuur als sneeuw, zowel weelderige vegetatie als zwarte lava. Rond de krater ziet u de resten van een aantal oudere kraters. Iets lager ligt de kale, spookachtige Valle del Bove.

Voor de Grieken was de Etna de woonplaats van Hephaistos, de god van het vuur, en de Arabieren noemden het Mongibello (Berg der Bergen). Vandaag de dag biedt het Parco dell'Etna vergezichten, wandelroutes, en in de winter skimogelijkheden, naast af en toe een uitbarsting van rode vlammen en lava. In 2013 is de Etna door Unesco op de lijst met werelderfgoederen geplaatst.

Het beschermde reservaat (58.000 ha) heeft veel te bieden. Een geliefde tocht is die van Zafferana naar de Valle del Bove, de spectaculaire kloof die door de uitbarstingen van 1992 is gevormd. De wandeltocht naar de grote kraters op de top is een must. Begin bij Rifugio Sapienza, Rifugio Citelli of Piano Provenzana. Het is ook een hele ervaring om rond de berg te lopen: van Sapienza naar Monte Scavo, naar Piano Provenzana en de vroegere berghut Menza. Er zijn ook lavagrotten.

Etna's zwaarste erupties

De Etna is een relatief 'nieuwe' vulkaan, die twee miljoen jaar geleden is ontstaan. De zwaarste uitbarstingen dateren van 1381 en 1669, toen de lava Catania bereikte. De recentste vonden plaats in 2001 en 2002. De uitbarstingen van de laatste eeuw zijn hieronder aangegeven.

↑ Wandelaars in het zwarte zandlandschap rondom de vulkaan

↑ Een skiër komt op adem op de winterse ijs-hellingen onder de top van de vulkaan

1971

▼ Lavastroom op de oostflank bedreigt diverse dorpen en verwoest het observatorium van de Etna.

2001–2002

▼ Lavastroom veroorzaakt veel schade aan Rifugio Sapienza en bereikt op 4 km na Nicolosi.

Tijdlijn

1928

▲ Lavastroom uit een ongewoon lage spleet blokkeert de spoorlijn onder aan de berg en verwoest in twee dagen het dorp Mascali.

1991–1993

▲ Aarden wallen, gecontroleerde explosies en betonblokken die uit helikopters worden gegooid moeten voorkomen dat Zafferana wordt bereikt.

25

Bij benadering het percentage Sicilianen dat op de hellingen van de Etna woont.

↑ De Etna, de actiefste vulkaan van Europa, spuugt lava en as de lucht in